

MÍSTO ŘÍZENÍ ZPRAVODAJSKÉHO NÁČELNÍKA PLUKU

Získávání zpráv o nepříteli a terénu, jejich zpracování a předání k využití je hlavní součástí práce průzkumných a zpravodajských orgánů na všech stupních velení. Včasné získávání nezbytného množství hodnověrných zpráv o nepříteli je jednou ze základních podmínek úspěšného vedení bojové činnosti. V posledních letech došlo v oblasti průzkumu z hlediska zabezpečení tohoto úkolu k řadě závažných změn, jejichž výsledkem bylo odstranění některých nedostatků. Jednou ze změn je i vytvoření místa řízení zpravodajského náčelníka na stupni pluku (dále jen MRZN).

MRZN pluku v současné podobě je sice jen provizorním řešením, ale vzhledem k tomu, že opatření zakotvená v „Doporučení štábu Spojených ozbrojených sil k typovému složení, struktuře a vybavení polních pohyblivých míst velení pozemních vojsk spojeneckých armád“ nebude možné z různých důvodů realizovat v krátké době v plném rozsahu, jejich složení a vybavení zůstane na stupni pluku v nejbližším období v podstatě totožné. Poslední změny jsou zakotveny v Doplněku k „Zásadám organizace míst velení pozemního vojska“, který vešel v platnost dnem 1. 6. 1979.

Všude se však nepodařilo stanovené a propracované zásady dosavadního systému v celém komplexu prosadit beze zbytku do praxe a na některých štábech práce a činnosti zpravodajských orgánů. Není vždy plně doceněno vytvoření nového prvku uvnitř velitelského stanoviště, který je zabezpečen vším potřebným pro řízení průzkumných orgánů, zpracování zpráv a pro plnění dalších odborných úkolů. Vzhledem k menší praktické zkušenosti některých zpravodajských náčelníků pluků, vyskytují se nedostatky ve zpracovávání metodikách práce funkcionářů MRZN a při uplatňování stanovených zásad činnosti. Pokládám tedy za potřebné blíže osvětlit některé otázky spojené s problematikou MRZN, jeho činností a napomoci tak zejména mladým důstojníkům pochopit podstatu a funkci tohoto prvku.

Článek může být vodítkem nejen pro zpravodajské důstojníky, ale i pro všechny vojskové velitele (případně další odbornosti) k tomu, aby přesně věděli, co mohou od tohoto prvku vyžadovat, ale na druhé straně jak je též musí všestranně zabezpečovat. V tomto směru není ani zdaleka ideální stav, protože zpravodajskému náčelníkovi se ponechává velmi často rozhodování o takových otázkách, které přísluší pouze veliteli nebo náčelníkovi štábu pluku, což není správné.

MRZN je výkonným prvkem štábu pluku, který plní úkoly zpravodajského zabezpečení (viz NN OZ 0101 Průzkum) s důrazem na řízení průzkumu (Zprav-1-1 čl. 101) a zpracování zpráv [jejich soustředování, evidenci, třídění, studium, vyhodnocování a předání zpráv k využití].

Vzhledem k tomu, že je výkonným prvkem, musí tedy při organizaci průzkumu (Zprav-1-1 čl. 89) realizovat rozkazy a nařízení určitých, přesně stanovených funkcionářů a kromě toho musí plnit i vlastní funkční povinnosti — viz schéma 1.

Složení, vybavení a rozmístění MRZN

MRZN se zpravidla skládá z těchto funkcionářů s příslušnou technikou a spojovacími prostředky (není rozhodující to, že některý útvar je vybaven technikou jiného druhu, jde o vyjádření podstaty a hlavních zásad) — viz tabulku 1.

Velitel pluku	Náčelník štábu pluku	ZN divize	Další funkcionáři
- cíle průzkumu - úkoly průzkumu - rozhodnutí	- pokyny pro průzkum	- bojové nařízení pro průzkum	- bojový úkol - zprávy o nepříteli - stav sil a prostředků průzkumu - součinnostní otázky
Místo řízení zpravodajského náčelníka			
Vlastní opatření			

Schéma 1

Tabulka 1

Osoby	ZN pluku	Velitel pžr, řidič OT R-2, obsluha spojovacích prostředků	Velitel pžč, řidič OT-65 R-2, obsluha spojovacích prostředků
Technika	ŠA s přístřeškem ¹⁾	OT R-2	OT-65 R-2

¹⁾ Doplněk k „Zásadám organizace míst velení pozemního vojska“, společně se ZNŠ, důstojníkem štábu, NZS, NCHS.

V praxi se doposud plně nevžilo to, že rovnocenným pracovištěm zpravodajského náčelníka je taktéž OT R-2 velitele průzkumu roty, odkud může získat informace potřebného druhu a též bezprostředně řídit zasazené průzkumné orgány. Kromě toho zde přímo ovlivňuje práci osob, které jsou na MRZN zařazeny.

Zařazením jednoho až dvou spojovacích prostředků na MRZN je zabezpečeno spojení se všemi vytvářenými průzkumnými orgány vojskového průzkumu z průzkumné roty pluku. Tento systém umožňuje zřízení i dalších rádiových sítí nebo směrů, které v předchozím systému nebylo možné vytvářet.

Zpravodajský náčelník pluku pracuje společně se ZNŠ, důstojníkem štábu, náčelníkem chemické a ženijní služby pluku na společném pracovišti ve štábním vozidle s přístřeškem, který se rozmisťuje v bezprostřední blízkosti pracoviště náčelníka štábu pluku ve skupině velení. To umožňuje mezi nimi bezprostřední styk a jsou vytvořeny výhodné podmínky pro součinnost jak mezi nimi navzájem, tak i s ostatními příslušníky skupiny velení.

Zpravodajskému náčelníkovi se tak zároveň umožňuje plnit své povinnosti vůči hlavním funkcionářům pluku.

Zpravodajský náčelník je vybaven některými jednoduchými prostředky mechanizace velení (brašna důstojníka operátora, suché obtisky značek, kapesní elektronická kalkulačka). Kromě toho může využívat i další prostředky, které jsou na společném pracovišti ve štábním vozidle (pomůcka pro zakreslování radiací a chemické situace, rýsovací souprava, logaritmické pravítko, kalkulátor pro přesuny, kalkulátor radiací a chemické situace, kalkulátory druhů vojsk a služeb). Některé další prostředky mechanizace velení jsou taktéž rozmístěny ještě na dalších pracovištích v prostoru velitelského stanoviště a je vhodné je pro zrychlení některých prací využívat.

Zabezpečení spojení v rámci MRZN

Velení a řízení průzkumných jednotek (orgánů) při plnění úkolů průzkumu musí být nepřetržitě, pevné a pružné. Toho se dosahuje kromě jiného zejména udržová-

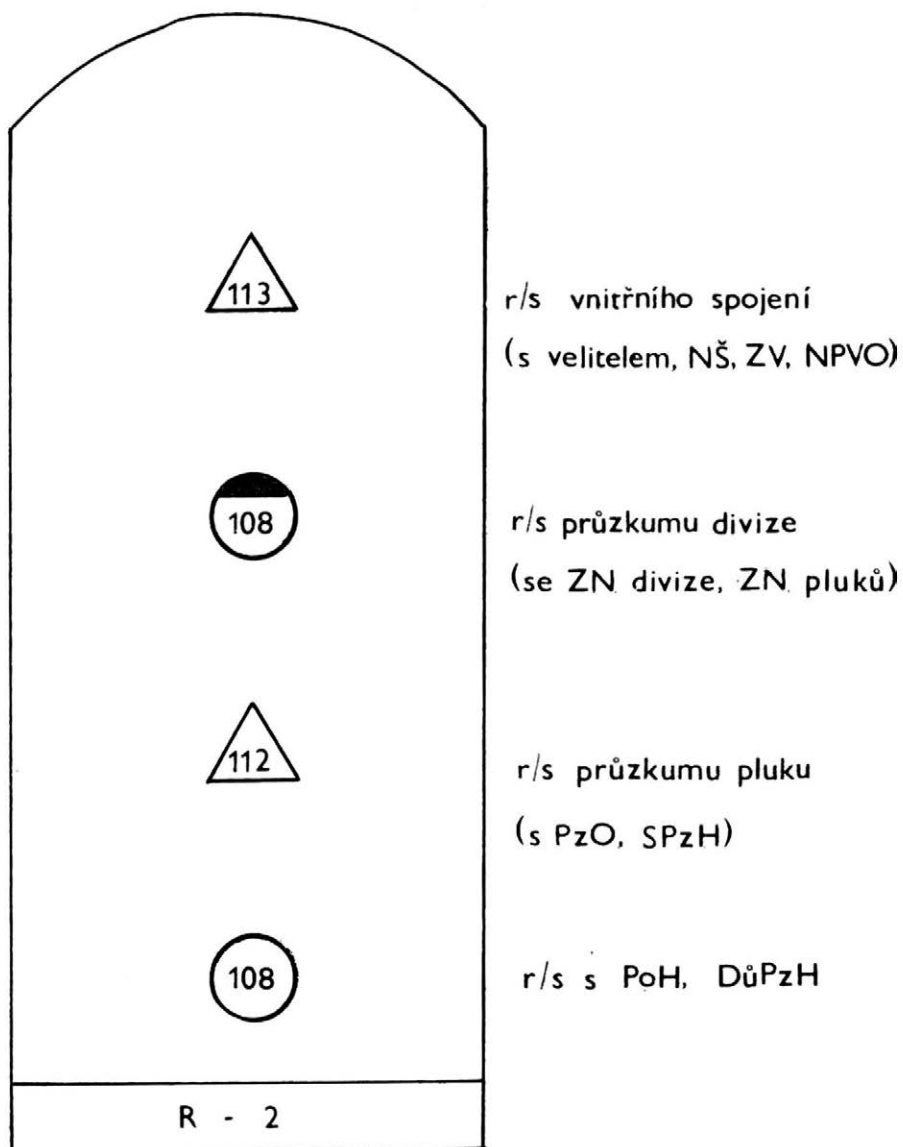

Schéma 2

ním spolehlivého spojení (Zprav-1-1 čl. 107). Zabezpečení spolehlivého spojení je jedním z rozhodujících úkolů, protože spojení bezprostředně slouží ke včasnému předání získaných zpráv. I ty nejdůležitější a nejpečlivěji údaje, získané o činnosti nepřítele a charakteristice terénu ztrácejí svůj význam, pokud nemohou být včas a přesně předány k využití.

V oblasti spojovací techniky a tedy ve vytvoření potřebných předpokladů ke splnění tohoto úkolu se mnohé podařilo realizovat. V tomto směru se změnila ukazatelé jak kvantitativní, tak i kvalitativní. V současné době jsou splněny základní podmínky k tomu, abychom mohli vytvořit potřebné rádiové sítě, které by zabezpečovaly plnění stanovených úkolů průzkumu.

Jestliže je na MRZN vyčleněno pouze vozidlo velitele průzkumné rot, pak zpravidla vytváříme rádiové sítě — viz **schéma 2**.

Pokud má ZN pluku k dispozici ještě další vozidlo velitele průzkumné rot, pak může vytvářet další rádiové sítě (směry), které vyplynou jako potřebné. Zpravodajský náčelník pluku s vyčleněnými prostředky je tedy schopen zabezpečit veškeré požadavky na tvorbu rádiových sítí (směrů). Určité disproporce vzniknou tehdy, když bude k plnění úkolů průzkumného odřadu vyčleněna průzkumná rota. Tato skutečnost ovlivní nejen organizaci spojení, ale bude mít vliv na celkovou strukturu činnosti zpravodajských orgánů na velitelském stanovišti pluku. Vzhledem k tomu, že vyčleňování průzkumné roty do průzkumného odřadu pluku nebude tak časté, tuto variantu činnosti v článku neřeším. I za této situace vidím řešení v tom, že z vytvořené zálohy průzkumu (která musí být vyčleněna a určena z motostřeleckých nebo tankových jednotek v případě zasazení celé průzkumné roty a která je rozmístěna v bezprostřední blízkosti velitelského stanoviště pluku) se dočasně vyčlení potřebný spojovací prostředek k zabezpečení stanoveného úkolu.

Povinnosti velitele a náčelníka štábu pluku k organizaci průzkumu

Velitel pluku i náčelník štábu mají k organizaci průzkumu a jeho vedení přesně stanovené povinnosti. Reálné a správné vyřízení cílů a úkolů pro průzkum velitelem a jejich promyšlená konkretizace v pokynech pro průzkum náčelníkem štábu pluku vytváří optimální podmínky pro výslednost jeho činnosti. To však od obou hlavních funkcionářů pluku

vyžaduje, aby problematice průzkumu hluboce rozuměli a vytvářeli všechny potřebné podmínky k tomu, aby průzkumná jednotka byla po všech stránkách k plnění úkolu co nejlépe připravena. Je to nezbytné už proto, že příprava průzkumníka s potřebnými morálními, politickými, odbornými, fyzickými a dalšími vlastnostmi, které jsou nezbytné pro úspěšné splnění stanoveného bojového úkolu v sestavě vojsk nepřítele, je dlouhodobou záležitostí. Kromě toho hluboká znalost problematiky průzkumu, těmito funkcionáři umožňuje správné vedení zpravodajských orgánů k neefektivnějšímu využití sil a prostředků průzkumu.

Povinnosti velitele (Zprav-1-1 čl. 92) je:

- stanovit cíl, hlavní úkoly průzkumu a schválit rozhodující plánovací dokument, tj. plán průzkumu štábu pluku,
- podle situace a potřeby vyžadovat informační zprávu a osobně hodnotit možnosti nepřítele,
- kontrolovat plnění úkolů průzkumu,
- připravit štáb pro organizaci a vedení průzkumu,
- připravit štáb a jednotky k organizaci a vedení průzkumu,
- studovat a znát organizaci, taktiku, výzbroj a bojovou techniku nepřítele,
- pečovat o doplňování průzkumných jednotek připravenými průzkumníky, technickými prostředky průzkumu, spojovací a bojovou technikou.

Povinnosti náčelníka štábu (Zprav-1-1 čl. 93) je:

- plně odpovídat za organizaci průzkumu a jeho vedení,
- vydat pokyny pro průzkum, stanovit pořadí jejich plnění a určit hlavní úsilí průzkumu,
- stanovit složení zálohy sil a prostředků průzkumu a zabezpečit pevné vedení jednotkám při průzkumu,
- stanovit jaké zprávy a doklady získat od nadřízeného štábu, sousedů a letectva,
- určit dobu zpracování bojové průzkumové dokumentace a termín jejího předložení ke schválení, podepisovat nadřízené bojové průzkumové dokumenty,
- kontrolovat, vyhodnocovat zprávy, závěry předkládat veliteli a nadřízenému štábu,
- zajišťovat vysokou bojovou připravenost a pohotovost průzkumných jednotek.

Pokud je způsob (metoda) práce obou hlavních funkcionářů pluku v souladu s ustanovením předpisu, má zpravodajský náčelník při plnění svých povinností vytvořeny dobré podmínky i pro svou vlast-

	1	2	3
Hlavní úkoly vyplývající z metodiky práce štábu pluku	– studium dokumentů – ujasnění úkolu – zpracování předběžných bojových nařízení – zpracování časových kalkulací – hodnocení situace – přijetí zámyslu boje – vydání úkolů pro průzkum velitelem pluku	– schválení zámyslu boje velitelem divize – nařízení pro práci štábu – zpracování nařízení k zabezpečení bojové činnosti	– vyhlášení zámyslu boje a nařízení k zabezpečení bojové činnosti – vydání úkolů podřízeným – zpracování bojového rozkazu – pokyny NŠ pro průzkum
Zpravodajský náčelník pluku	– studium dokumentů – dílčí informace o situaci nepřítele – kalkulační propočty – příprava a vydání předběžných bojových nařízení – pokyny pro práci podřízených – převzetí úkolů pro průzkum	– účast na vydání pokynů pro práci štábu – zpracování příspěvku do nařízení k zabezpečení bojové činnosti – příprava informační zprávy – zakres do mapy velitele	– účast na vyhlášení zámyslu boje – dokončení informační zprávy – převzetí pokynů – pro průzkum od NŠ
Velitel průzkumné roty	– seznámení s dokumenty – zakres z dokumentů do mapy – vydání úkolů pro přípravu průzkumné roty k plnění úkolu – zpracování informace pro štáb – příprava předepsaných dokumentů	– zpracování části informační zprávy – příprava mapy k přednesu informační zprávy – zpracování příspěvku do bojového rozkazu	– příprava mapy k přednesu informační zprávy
Velitel průzkumné čety	– seznámení s dokumenty – zabezpečení odposlechu zpráv VzPz – kontrola a navázání spojení – příprava pracoviště k plnění úkolu (maskování vozidel, úprava pracoviště, poučení, střežení, činnost na signály)	– pomoc při přípravě mapy k přednesu informační zprávy – zpracování zpráv	– přenesení údajů a ostatních bojových zpráv – zpracování zpráv

Tabulka 2

	4	5	6
- vyslechnutí a schválení informačních zpráv - zpracování, schválení a odeslání bojového nařízení - zpracování bojové dokumentace	- vyhlášení bojového rozkazu	- rekognoskace a organizace součinnosti - kontrola a pomoc - dokončení bojové dokumentace	- schválení bojové dokumentace
- přednes informační zprávy - zpracování bojového nařízení pro průzkum - řešení součinnostních otázek - práce na plánu průzkumu	- účast na vyhlášení bojového rozkazu	- účast na rekognoskaci a organizaci součinnosti - kontrola a pomoc - zpracování zprávy k plánu průzkumu	- předložení plánu průzkumu a dalších nařízených dokumentů ke schválení - zakres do dokumentů pluku - zpracování zpráv
- vydání rozkazů průzkumným orgánům - kontrola připravovaných průzkumných orgánů (technika, spojovací prostředky, zbraně, dokumenty, PCHOJ, prostředky průzkumu...)	- zpracování hlášení o stavu sil a prostředků průzkumu - práce na bojové průzkumové dokumentaci - zpracování zpráv	- zpracování požadavků zpráv, požadavků na vzdušné fotografování a vzdušnou přepravu - kontrolní činnost	
z plánu průzkumu do pracovní mapy vých průzkumových dokumentů		- zpracování zpráv - zpracování dílčích částí bojové průzkumové dokumentace	

ní činnost. Pokud však jsou podstatné části těchto ustanovení hrubým způsobem narušovány (cíle, úkoly, pokyny pro průzkum jsou zpracovány až po skonečném celého plánovacího procesu a nebo je jejich zpracování pověřován dokonce zpravodajský náčelník apod.), pak se ani nelze divit tomu, že úkoly průzkumu jsou plněny se značnými obtížemi.

Povinnosti příslušníků MRZN

Povinnosti zpravodajského náčelníka pluku dosud nebyly v základních řádech stanoveny a byly řešeny v odborných předpisech. V současné době předpis Zákl-R-1 ukládá zpravodajskému náčelníkovi pro vedení bojové činnosti povinnosti, které souvisí zejména se zodpovědností za zabezpečení velitele pluku potřebnými údaji o nepříteli a terénu; odpovědností za bojovou a mobilizační pohotovost průzkumné roty a její morálně politický stav; povinností získávat, vyhodnocovat a zevšeobecňovat údaje o nepříteli a terénu a včas je hlásit veliteli pluku; znalost počtů a technického stavu výzbroje, bojové a jiné techniky s povinností pravidelné kontroly jejich používání a ošetřování.

V souhrnu tedy základní řády, odborné předpisy a nařízení stanoví odpovědnost a povinnosti funkcionářů, začleněných na MRZN takto:

- centralizované plánování a řízení průzkumu,
- komplexnost přípravy a vedení průzkumu,
- vydávání úkolů zasazovaným průzkumným orgánům a jejich řízení,
- řešení součinnostních otázek,
- organizaci nepřetržitého spojení se zasazenými průzkumnými orgány,
- organizaci odposlechu zpráv vzdušného průzkumu,
- kontrolu a poskytnutí praktické pomoci,
- zpracování zpráv a informační činnost,
- zajištění bezpečnosti zasazených průzkumných orgánů při použití vlastních zbraní hromadného ničení,
- přípravu a zasazování nových průzkumných orgánů,
- zpracování a vedení předepsané bojové průzkumné dokumentace.

Tyto obecně stanovené povinnosti jsou konkrétně rozpracovány do metodiky práce příslušníků MRZN na jednotlivé druhy a fáze bojové činnosti.

Metodika práce MRZN

Vytvoření MRZN v současné době umožňuje, aby se zvětšil rozsah plněných úkolů oproti minulému období a aby výslednost práce byla vyšší. Činnost příslušníků MRZN nemůže být nárazová a živelná, ale musí být přesně a pevně stanovena s dostatečným prostorem pro iniciativu a aktivitu. Přesný řád činnosti je dán promyšlenou a logickou metodikou práce tohoto prvku, který vychází z metodiky práce štábu pluku jako rozhodujícího a limitujícího prvku. Dobře zpracovaná a promyšlená metodika práce MRZN umožňuje klidnou a postupnou činnost jeho jednotlivých funkcionářů v návazném sledu bez vynechání některého důležitého úkonu. Nepromyšlená metodika práce způsobuje dezorganizaci, chaos, plnění úkolů není v potřebných časových návaznostech a ve svých konečných důsledcích ztěžuje plnění stanovených úkolů nejen ZN pluku, ale i na dalších pracovištích štábu.

Metodiky práce štábu pluku jsou v současné době zpracovány, ale je rozdílná úroveň a kvalita jejich zpracování. Metodiky práce MRZN nejsou však důsledně aplikovány do nových podmínek a u některých útvarů byly dokonce ponechány v původní podobě a byl pouze změněn jejich název. Z toho však v praktické činnosti vyplývá, že zpravodajský náčelník v době, kdy by se měl plně věnovat plánování, musí teprve upřesňovat a stanovovat úkoly svým podřízeným. To není jistě správné, protože by každý z nich mohl pracovat do určité míry samostatně a tím svým dílem přispět ke včasnému splnění úkolů.

Druhý faktor, který vážně narušuje celý proces, spočívá v tom, že zpracovaná metodika štábu pluku není dodržována jak z hlediska času, tak i jejího obsahu. Za tohoto stavu pak ztrácejí opodstatnění i metodicky dílčí a práce celého štábu je živelná. Ve svých důsledcích se to projevuje na nejcitlivějším místě, ve vlastní činnosti podřízených jednotek, které plánovanou činnost musí realizovat.

Plnění základních úkolů příslušníků zařazených na MRZN musí být zakotveno v metodice jejich činnosti. Jde zejména o tyto hlavní povinnosti:

- studium bojových dokumentů nadřízeného stupně,
- zpracování a vydání předběžných bojových nařízení pro průzkum,
- účast na všech společných akcích štábu pluku podle pokynů pro práci štábu pluku,

— příprava a přednes informační zprávy,

— řešení součinnostních otázek v rámci štábu pluku,

— zpracování příspěvku do bojového rozkazu velitele pluku a do nařízení pro zabezpečení bojové činnosti vojsk,

— zpracování a vydání bojového nařízení pro průzkum,

— vydání bojových rozkazů zasazovaným průzkumným orgánům,

— zpracování a vedení nařízené bojové průzkumné dokumentace,

— organizace odposlechu zpráv vzdušného průzkumu,

— kontrola a pomoc podřízeným jednotkám,

— zpracování a odeslání požadavků zpráv, požadavků na vzdušný průzkum a vzdušné fotografování, hlášení o stavu sil a prostředků průzkumu,

— soustřeďování, třídění, evidence a vyhodnocování zpráv,

— informační činnost,

— předložení bojové průzkumné dokumentace ke schválení.

To jsou tedy hlavní úkoly, které by měly být časově začleněny do metodiky práce MRZN. Jako výchozí podklad pro zpracování této metodiky jsem použil vševojskové části zpracované metodiky práce štábu pluku (Ev. č. 1/117-34oper/1978, Trenčín 1978). Na tomto základě jsem aplikoval a časově učlenil základní povinnosti jednotlivých funkcionářů MRZN pro variantu plánování boje po obdržení

bojového nařízení při souběžném plánování — viz **tabulku 2**.

Vycházím z toho, že v tomto období může být pracoviště zpravodajských orgánů v nejsilnějším složení, s veškerými potřebnými prostředky a nemusí redukovat rozsah činnosti.

Vytvořením MRZN a jeho vybavením potřebnými prostředky jsou dány podmínky pro kvalitnější plnění úkolů zpravodajského zabezpečení bojové činnosti pluku. Umožňuje odpovědně plnit úkoly vyplývající z organizace průzkumu a to jak jeho plánování, promyšlenější vydání úkolů průzkumným orgánům a jejich všestranné zabezpečení, organizaci spojení všeho druhu, zpracování zpráv a kontrolu plnění vydaných nařízení. Od zpravodajského náčelníka to vyžaduje, aby si znovu a důkladně ujasnil místo, úlohu a možnosti MRZN v závislosti na požadavcích, které na ně klade velení a štáb pluku. Musí vzít v úvahu názory a představy svých nadřízených, svých podřízených a dále všech těch příslušníků štábu pluku, se kterými musí řešit součinnostní otázky. Výsledkem této činnosti pak může teprve být odpovídající metodika práce, která však musí být prověřovaná při každé možné příležitosti a v případě vzniklé potřeby by v ní měly být zapracovány odpovídající změny. Zdokonalovat činnost samotného MRZN můžeme jen tehdy, bude-li cvičit v odpovídajícím složení, s předepsaným vybavením a bojovou technikou a při vytváření podmínek, které se podle možností přibližují co nejvíce skutečnému boji.